

บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม
ในชุมชนเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช*

ROLES OF ECCLESIASTIC MONKS IN PROMMOTING MORALITY AND
ETHICS IN THE SANGHA ADMINISTRATIVE COMMUNITY, NAKHON SI
THAMMARAT PROVINCE

พระวัชรินทร์ วชิรวังโส (ชุมจีน)

Phra Wacharin Wachirawangso (Chumjeen)

เดชชาติ ตรีทรัพย์

Detchat Treesap

พระครูวิจิตรพรหมคุณ

Phrakruwijiitphrommakun

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

E-mail: Wachirawangso136@gmail.com

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการดำเนินกิจกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ในชุมชนเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชนเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช 3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชุมชน ของพระสงฆ์ในการ ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยเป็นแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 310 คน ตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก

* Received 3 September 2021; Revised 4 April 2022; Accepted 20 June 2022

2. ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะ พบว่า ปัญหา อุปสรรค คือ ด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ ชุมชนขาดการชักนำความร่วมมือ และการสนับสนุนจากหลาย ๆ ฝ่าย ขาดการแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาคือ ด้านครอบครัว ได้แก่ ให้พ่อ แม่เป็นผู้ถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุตรหลาน จะทำให้บุตรหลานรู้จักแยกแยะว่าสิ่งใดดีสิ่งใดไม่ดี

3. แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชุมชน ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ควรสนับสนุนให้มีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ลูกหลานของตน ปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม จะเป็นวิธีการสร้างจริยธรรมให้แก่คนในชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : บทบาทพระสังฆาธิการ, การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม, ชุมชน

ABSTRACT

The thesis aimed to study 1) roles of the ecclesiastic monks in promoting morality and ethics in the Sangha administrative community, Nakhon Si Thammarat province, 2) problems, obstacles, and solutions of the ecclesiastic monks in promoting morality and ethics in the sangha administrative community, Nakhon Si Thammarat province, and 3) guidelines to promote morality and ethics in the community of ecclesiastic monks in The Sangha administrative community, Nakhon Si Thammarat Province. This mixed research was composed of quantitative and qualitative research. For the quantitative research, the sample group was 310 people, including community leaders as village and sub-district headmen in Nakhon Si Thammarat Province. The researchers determined the sample based on Krejcie and Morgan's prefabricated table. Data were analyzed using the application program, and the statistics applied for this research were percentage, mean, and standard deviation. For the qualitative research, the data were collected through in-depth interviews with five key informants and analyzed using descriptive analysis techniques.

The results showed that;

1. Roles of the ecclesiastic monks in promoting morality and ethics in the community, Nakhon Si Thammarat Province, in all seven aspects were at a high level.

2. The results in compiling the recommendations showed that the problems and obstacles were from the political aspect: lack of cooperation and support from many parties in the community and lack of introduction to moral and ethical development principles. The solutions to the problems start with the family aspect: parents should convey morality to their children and family members to make them know what is good and evil.

3. Guidelines for promoting morality in the community of ecclesiastic monks in Nakhon Si Thammarat province, it was found that the ecclesiastic monks should support or campaign the family for the cultivation of morality for their children to raise moral and ethical awareness. It is a way to create sustainable ethics for people in the community.

Keywords: Roles of the ecclesiastic monks, Promoting morality and ethics, Community

บทนำ

บทบาทของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบันนี้โดยพุทธทาสภิกขุกล่าวว่า บทบาทที่พระสงฆ์ทำได้ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ 1) เผยแผ่ด้วยให้ปริยัติ (การศึกษา) 2) เผยแผ่ด้วยการทำให้ดู (ปฏิบัติ) และ 3) เผยแผ่ด้วยการมีความสุขให้ประจักษ์ (ปฏิเวธ) จนเกิดความไว้วางใจในแนวทางส่งผลต่อการริเริ่มประพฤติปฏิบัติตาม ส่วนพระสงฆ์ที่ออกไปแสดงบทบาทต่อชุมชนนั้น พระสงฆ์ในชนบทจึงมีความผูกพันกับชุมชนเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากในแต่ละฤดูกาล มักจะมีกิจกรรมที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับศาสนา และจารีตประเพณีในชุมชนนั้น ๆ ล้วนเป็นการเสริมบทบาท และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชุมชน นอกจากนั้นบทบาทที่สำคัญยิ่งและปรากฏอยู่ทั่วไป ได้แก่ การเข้าไปสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา การเข้าไปบรรยายธรรมแบบผสมผสานกับศาสตร์ปัจจุบัน ตามหน่วยงานทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชนซึ่งเป็นบทบาทเชิงรุก แต่อย่างไรก็ตาม บทบาทนั้นจะเกิดขึ้น และประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับการเรียกร้องหรือตอบรับหรือตอบสนองจากสังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่เดียวกับวัด ที่ยังมีวัฒนธรรม ประเพณีค่านิยม และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่พระสงฆ์ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ของประชาชนที่มีความเกี่ยวพันกับพระพุทธศาสนา และเพื่อตอบสนองต่อปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน (พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง), 2561)

การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาสังคมนานาประการ โดยเฉพาะปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย อาทิ ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาแหล่งอบายมุขแหล่งเร่ร่อน การขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ฯลฯ ซึ่ง

ล้วนเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการที่จะต้องช่วยกันเร่งบริหารจัดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับสังคมไทยที่เหมาะสมให้แก่เด็ก เยาวชน และพลเมืองของประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่รับกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยมโดยปราศจากภูมิคุ้มกัน ประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคมไทยที่นับวันแต่จะห่างไกลศาสนาขาดการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนาไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ละเลยเรื่องคุณธรรมจริยธรรมทำให้ปัญหาสังคมทวีความรุนแรงมากขึ้น (พระครูพิศาลจริยากร และสุชน ประวัตินันท์, 2562)

เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พระสงฆ์สาธุการจะต้องรับและเพิ่มบทบาทจากอดีตที่ทำงานในเชิงรับ เปลี่ยนเป็นเชิงรุกให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้าน เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาวะสังคมที่มีลักษณะเช่นนี้ คุณธรรมและจริยธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่พระสงฆ์สาธุการจะต้องหันมาเน้นบทบาทในด้านนี้ และให้ความสำคัญมากขึ้นด้วยการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการพัฒนาคุณภาพทางด้านจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำต้องได้รับการเน้นหนักเอาใจใส่เป็นพิเศษ โดยเฉพาะในชุมชนซึ่งเป็นที่อยู่ใกล้ชิดกับวัด และพระภิกษุ ต้องได้รับการคุ้มกันที่ดีด้วยการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคมเพียงพอ เช่น การมีความเอื้ออาทรต่อกัน การเสียสละต่อส่วนรวมย่อมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีได้และเป็นความเข้มแข็งในการพัฒนาประเทศชาติด้วย ในเมื่อการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองเช่นนี้แล้ว การที่พระสงฆ์หันมาปรับเพิ่มบทบาทของตนเพื่อพัฒนาชุมชนในด้านคุณธรรมจริยธรรมให้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้คลุกคลีใกล้ชิดกับวงการคณะสงฆ์ และรับใช้ในภารกิจของคณะสงฆ์หลายอย่างมาโดยตลอด จึงสนใจที่จะศึกษาว่า พระสงฆ์สาธุการมีบทบาทต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชุมชนอย่างไรบ้าง มีกิจกรรมและปัญหาอุปสรรคในดำเนินบทบาทของพระสงฆ์สาธุการอย่างไร ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของพระสงฆ์สาธุการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช พระสงฆ์ถือว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่พระสงฆ์สาธุการมีบทบาทด้านการให้ความรู้ และพัฒนาจิตใจแก่คนในชุมชนในการปลูกฝังการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้อยู่ร่วมกันเกื้อกูลกันในชุมชน พระสงฆ์สาธุการมีบทบาทด้านการช่วยพัฒนาชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งนี้พระสงฆ์สาธุการยังมีบทบาทในการช่วยบรรเทาปัญหาและมีส่วนช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตใจของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นถือเป็นงานสังคมสงเคราะห์ที่พระสงฆ์สาธุการจะทำได้โดยตรง ถือเป็นบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเน้นด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน ล้วนแล้วพระสงฆ์สาธุการต่างมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาส่งเสริมในการเผยแผ่หลักธรรมทางศาสนาเพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นอยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการที่ดำเนินกิจกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชุมชน ของพระสงฆ์ในการในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

วิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะผู้นำชุมชนที่เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านที่อยู่ในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช ในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 1,550 คน
2. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ตามตารางสำเร็จรูปของ เครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 310 คน มีวิธีการสุ่มแบบจับฉลาก โดยมีรายชื่อของผู้นำชุมชนทั้ง 23 อำเภอ แล้วนำมาจับฉลาก ให้ได้อำเภอละ 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้าง โดยทำการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชนในเรื่องต่อไปนี้ อย่างไร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะได้รับข้อคำถามเหมือนกัน โดยผู้วิจัยจะแบ่งบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชุมชนโดยผ่านทางด้านต่าง ๆ ทางสังคมทั้ง 7 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาในด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีส่วนร่วม และมีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการคัดเลือกนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงความรู้ทั้งหมด 5 คน มาทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นที่ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้าง โดยทำการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
3. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
4. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช” ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้นำชุมชน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 72.30 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 27.70
 - 1.2 จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 43.20 รองลงมา มีอายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 38.40 มีอายุ 30 - 40 ปี ร้อยละ 18.40
 - 1.3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส./ปริญญาตรี หรือสูงกว่า ร้อยละ 47.40 รองลงมา มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 38.40 และมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีร้อยละ 14.20
 - 1.4 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้นำชุมชน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอาชีพการเกษตร ร้อยละ 48.10 รองลงมา มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 18.10 มีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 17.40 และมีอื่น ๆ เช่น รับจ้าง ร้อยละ 16.50
 - 1.5 จำแนกตามรายได้ พบว่า ผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้ 16,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 46.50 รองลงมา มีรายได้ 20,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 31.60 และมีรายได้ต่ำกว่า 16,000 บาท ร้อยละ 21.90
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ในชุมชนเขตปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชนเขตปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้นำชุมชน ที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการ ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน ทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านครอบครัว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านศาสนา ส่วนด้านเศรษฐกิจ และด้านสื่อมวลชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

3. ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหามบทบาทของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค บทบาทของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

3.1.1 ด้านครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวขาดการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุตรหลานและสมาชิกในครอบครัว ชุมชนขาดการรณรงค์ให้คนงดเหล้าเข้าพรรษา เพราะเหล้าเป็นตัวปัญหาในครอบครัว ปัญหาการหย่าร้าง ครอบครัวแตกแยกทิ้งลูกให้เป็นเด็กกำพร้า และปัญหาเด็กหนีออกจากบ้าน

3.1.2 ด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ ในชุมชนขาดการชักนำความร่วมมือและการสนับสนุนจากหลาย ๆ ฝ่าย คนในชุมชนขาดการแนะนำเกี่ยวกับหลักการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมชุมชนขาดผู้สนับสนุนและส่งเสริมให้การสนับสนุนกลุ่มกิจกรรมในชุมชนและกลุ่มองค์กรเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่น

3.1.3 ด้านศาสนา ได้แก่ ชุมชนขาดการให้คำแนะนำ ตักเตือน ให้ความรู้ ให้ความคิดการเอาใจใส่ให้ถูกและเคร่งครัดตามหลักศาสนาคนในชุมชนขาดผู้ให้คำแนะนำ ตักเตือน เอาใจใส่ให้ถูกและเคร่งครัดตามหลักศาสนา ชุมชนไม่มีผู้นำอนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

3.1.4 ด้านการศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีครูพระสอนคุณธรรมจริยธรรมประชาชนไม่ค่อยเข้าวัดฟังธรรมมากนักนอกจากตามเทศกาลต่าง ๆ ชุมชนไม่มีผู้นำในการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชน และพุทธศาสนิกชน

3.1.5 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ คนชุมชนมีการเอาวัดเอาเปรียบกันเกินไป ขาดผู้นำในส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพภายในตำบล/หมู่บ้าน

3.1.6 ด้านสื่อมวลชน ได้แก่ การขาดความร่วมมือกับสื่อมวลชน เพื่อสนับสนุนเผยแพร่หลักธรรม ขณะเดียวกันสื่อสารมวลชนเองไม่เพิ่มบทบาทในการเผยแพร่หลักธรรม

3.1.7 ด้านนันทนาการ ได้แก่ ชุมชนไม่ได้จัดกิจกรรมให้ประชาชนหรือเยาวชนเข้าชมรมต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้สังคมร่วมกัน ชุมชนไม่มีการจัดกิจกรรมจัดสถานที่ต่าง ๆ

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

3.2.1 ด้านครอบครัว ได้แก่ ให้พ่อ แม่เป็นผู้ถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุตรหลาน และสมาชิกในครอบครัว จะทำให้บุตรหลานรู้จักแยกแยะว่าสิ่งใดดีสิ่งใดไม่ดี ร่วมกันรณรงค์ให้คนงดเหล้าเข้าพรรษา เพราะเหล้าเป็นตัวปัญหาในครอบครัวทำให้ครอบครัวแตกแยก ถ้านักเรียนได้ครอบครัวจะมีความรัก ความอบอุ่น ปัญหาทั้งหมดก็จะไม่เกิดขึ้น

3.2.2 ด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ ช่วยกันชักนำ ขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้เข้ามาดำเนินการพัฒนาในชุมชน นิมนต์พระวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถให้คำแนะนำ ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม คนในชุมชนร่วมกันเป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมให้การสนับสนุนกลุ่มกิจกรรมในชุมชน และกลุ่มองค์กรเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่น

3.2.3 ด้านศาสนา ได้แก่ ให้คำแนะนำ ตักเตือน ให้ความรู้ ให้ความคิด การเอาใจใส่ให้ถูกอย่างเคร่งครัดตามหลักศาสนา และการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีและพัฒนาให้ประชาชนในสังคมได้รับความสะดวกมากขึ้น

3.2.4 ด้านการศึกษา ได้แก่ ควรหาพระสงฆ์ที่ครูพระสอนคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปสอนในทุกสถาบัน ให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชน และพุทธศาสนิกชน

3.2.5 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ควรให้การแนะนำคนชุมชนในการไม่เอาเปรียบเปรียบกันเกินไปและหันมาสนับสนุนสินค้าและบริการที่ผลิตโดยคนในชุมชนด้วยกัน ร่วมช่วยกันคิด ลงมือทำและแต่งตั้งผู้นำในส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพภายในตำบล/หมู่บ้าน

3.2.6 ด้านสื่อมวลชน ได้แก่ ขอความร่วมมือกับสื่อมวลชน เพื่อสนับสนุนเผยแผ่หลักธรรมะ หลักจริยธรรม เช่นการเทศน์ออกโทรทัศน์ทุกวัน การจัดทำสื่อเกี่ยวกับสงฆ์ถ่ายทอดในสิ่งที่จริง ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรส่งเสริมการสร้างคนดีให้สังคมเพิ่มมากขึ้นสื่อมวลชนเองควรเพิ่มบทบาทในการส่งเสริม ยกย่องการทำความดีให้เพิ่มขึ้น ปรับรูปแบบและสาระการนำเสนอข่าวสารข้อมูลให้เป็นข้อมูลด้านดีหรือด้านบวกให้มากขึ้น

3.2.7 ด้านนันทนาการ ได้แก่ พระสงฆ์และผู้นำชุมชนควรมีการจัดกิจกรรม จัดสถานที่ต่างๆ เช่น ตามลานวัดภายในวัด จัดให้มีการเขียนคำสุภาษิตติดตามต้นไม้ (ต้นไม้พูดได้) จัดให้มีห้องสมุดภายในวัด และควรมีเพลงเกี่ยวกับเรื่องของพุทธศาสนา เพลงส่งเสริมการรักษาดีบ้านเมือง เพลงธรรมะ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการ ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช” ดังนี้

1. ผลการศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระสังฆาธิการ ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ผลการศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระสังฆาธิการ ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้นำชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการ ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านครอบครัว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านศาสนา ส่วนด้านเศรษฐกิจ และด้านสื่อมวลชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามในชุมชนขาดการชักนำความร่วมมือและการสนับสนุนจากหลาย ๆ ฝ่ายคนในชุมชนขาดการแนะนำเกี่ยวกับหลักการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมชุมชนขาดผู้สนับสนุนและส่งเสริมให้การสนับสนุนกลุ่มกิจกรรมในชุมชน และกลุ่มองค์กรเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่นช่วยกันชักนำ ขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้เข้ามาดำเนินการพัฒนาในชุมชนนิมนต์พระวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถให้คำแนะนำ ปลุกฝัง คุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนหรือผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเติบโตเป็น บุคลากรที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติได้ในอนาคตเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

ด้านครอบครัว พบว่า โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้นำชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านครอบครัว อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า พระสังฆาธิการได้จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้ประชาชนเข้าวัดทำบุญ ฟังธรรมในวันธรรมสวนะและวันสำคัญทางศาสนา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือพระสังฆาธิการได้รณรงค์ให้ประชาชน ลด เลิกอบายมุข หันมาประพฤติตนเป็นคนดี โดยเฉพาะสมาชิกในด้านครอบครัว และพระสังฆาธิการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็กที่พ่อแม่หมดความสามารถอบรมด้วยตนเองรวมทั้งอนุเคราะห์เด็กกำพร้า มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระเฉลิมชัย โชติโก (เปลี่ยนระดับ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของกลุ่มเมล็ดพันธุ์แห่งปัญญาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านหลักการการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มเมล็ดพันธุ์แห่งปัญญากับสถานศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์นั้นทางกลุ่มมีเป้าหมายในการทำงานด้านเผยแผ่ให้เยาวชนได้ตระหนักรู้ในศักยภาพพื้นฐานของตนที่ประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลัก ส่งเสริมให้เยาวชนมีแนวคิด

ในการดำเนินชีวิตแบบวัยรุ่นให้ถูกต้องตามครรลองครองธรรมที่จะเป็นในช่วงแห่งวัยที่แสวงหาความหมายของชีวิต (พระเฉลิมชัย โชติโก (เปลี่ยนระดับ), 2560)

ด้านการเมืองการปกครอง พบว่า โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้นำชุมชน ที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมในด้านการเมืองการปกครองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสังฆาธิการได้จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองการปกครอง เช่น การให้ความรู้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่นักการเมืองควรยึดถือ และปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ พระสังฆาธิการได้ปลูกฝังหลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในรูปแบบสื่อต่าง ๆ ไปยังนักการเมืองตั้งแต่ระดับท้องถิ่น และพระสังฆาธิการมีบทบาทสำคัญในการชักนำประชาชนให้ร่วมกันแก้ปัญหาของหมู่บ้านอย่างสามัคคีธรรม และพระสังฆาธิการมีบทบาทในการระงับข้อพิพาทของประชาชนหรืออำนวยความสะดวกยุติธรรมภายในพื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระไพโรจน์ สุจิตโต (เทพพิทักษ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การจัดกิจกรรมพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน สืบเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในด้าน กายวาจาการกำหนดนโยบายด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ด้านบุคลาการ และด้านการประเมินผลทำให้เยาวชนของชาติมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ผิด เช่น การหนีเรียน การเที่ยวกลางคืน ในสถานบันเทิง การเล่นการพนัน ชู้สาว การติดยาเสพติด และปัญหาอื่น ๆ นั้น สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาครอบครัวแตกแยก นักเรียนขาดความอบอุ่น ขาดความเอาใจใส่ดูแลอย่างจริงจังจากครู ผู้ปกครอง และชุมชน (พระไพโรจน์ สุจิตโต (เทพพิทักษ์), 2562)

ด้านศาสนา โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้นำชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมในด้านด้านศาสนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าพระสังฆาธิการได้สร้างความรู้สึที่ดีโดยออกบิณฑบาตทุกเช้า และรับกนิมนต์ไปทำบุญบ้านของญาติโยม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ พระสังฆาธิการเป็นผู้นำในการอนุรักษ์สืบทอดพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม เช่น เป็นผู้นำในการประกอบศาสนพิธีต่าง ๆ และพระสังฆาธิการเป็นผู้ทำหน้าที่อบรมศีลธรรมจริยธรรมให้แก่ประชาชน และเยาวชนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จิรภา คำทา และสมบัติ วรันทนวัตร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น” พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก การสร้าง

คุณค่าที่ดีในสังคมบนผืนแผ่นดินไทย การอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย มีสังคมโดยรวมที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยความสุข ความพอดี ซึ่งสามารถสร้างคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วย คุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกพึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการจัดการศึกษา สิ่งเอื้อประโยชน์ เพื่อการเรียนรู้คุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา เพื่อการพัฒนาคนในระยะยาว อันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศต่อไป (จิรภา คำทา และสมบัติ วรินทร์นุวัตร, 2559)

ด้านการศึกษา โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้นำชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมในด้านด้านการศึกษาอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าพระสงฆ์เป็นพระวิทยากร หรือพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาพระสงฆ์มีการจัดสอนธรรมศึกษาแก่นักเรียนและประชาชนในชุมชน และพระสงฆ์มีการจัดหาทุนการศึกษาให้เด็กนักเรียนในชุมชนที่ยากจนทุกระดับการศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาพร ทุนาบาล เรื่อง “การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ของนักเรียน โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร” พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความ มีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสามัคคี ด้านความสะอาด ด้านความ ซื่อสัตย์ ด้านความมีน้ำใจ อยู่ในระดับดี ได้แก่ ด้านความขยันด้านความประหยัดตามลำดับ (วิภาพร ทุนาบาล, 2561)

ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้นำชุมชน ที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมในด้านด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์ได้ส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพสุจริต ไม่เบียดเบียน ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ พระสงฆ์ได้ร่วมจัดธรรมะให้ประชาชนจัดกิจกรรมทางศาสนา และงานประเพณีต่าง ๆ อย่างประหยัด และพระสงฆ์ได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปบูรณาการกับการประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุน เช่น กองทุนสัจจะออมทรัพย์หรือกองทุนอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระอนุสรณ์ จันทสโร (อ้นทอง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี” พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเป็นบทบาทที่พระสงฆ์ได้รับการที่ได้เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอนในโรงเรียนร่วมกับครูอาจารย์ประจำ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะที่ถูกต้องดีงามของบุคคลทางจิตใจและความประพฤติ

ของนักเรียน ซึ่งเมื่อพิจารณาตามภารกิจที่พระสงฆ์ต้องรับผิดชอบจึงจำแนกได้ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การเป็นตัวแทนทางจริยธรรม 2) การเป็นผู้อบรมสั่งสอน 3) การเป็นผู้เตือนสติ 4) การเป็นผู้ปลูกฝังคุณธรรม 5) การเป็นผู้สร้างจิตสำนึกต่อสังคม นั่นเอง (พระอนุสรณ์ จันทสาโร (อ้นทอง), 2560)

ด้านสื่อมวลชน โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ก็เพราะได้ว่า ผู้นำชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมในด้านด้านสื่อมวลชน อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์สามารถได้เสริมสร้างความร่วมมือกับสื่อมวลชนในการเผยแพร่กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไปสู่ประชาชน และพระสงฆ์ได้มีการเทศน์ทางวิทยุ ทางโทรทัศน์ การบรรยายธรรม การสนทนาธรรม การปาฐกถาธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา พระสงฆ์สามารถได้ประสานความร่วมมือกับสื่อมวลชนเผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และพระสงฆ์สามารถได้เขียนบทความเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์ การเรียบเรียงหนังสือธรรมะเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมะลิ ชิตธมโม (ทวัมประเสริฐ) เรื่อง "แนวทางการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทรปราการ เขต 6" พบว่า แนวคิดทางการส่งเสริมศีลธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาผู้มีบทบาทในการ ส่งเสริมจริยธรรมให้แก่ นักเรียนของครูผู้สอนให้นักเรียนมีค่านิยมทางศีลธรรม และคุณธรรมที่สังคม ยอมรับเป็นปทัสถานในการวัด บุคคลที่กระทำก็เกิดความพอใจในการกระทำของตนเองซึ่งแสดงออกถึงคุณงามความดี เพื่อบรรลุสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์ และเพื่อความสงบสุขของสังคมจริยธรรมหรือคุณธรรมที่แสดงออกทางร่างกาย ในลักษณะที่ดั่งงามถูกต้องอันเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของสังคมและจริยธรรมจะมีได้ต้องปลูกฝังฝึกหัด โดยเริ่มจากการปลูกฝังคุณธรรมลงในใจก่อน (พระมะลิ ชิตธมโม (ทวัมประเสริฐ), 2561)

ด้านนันทนาการ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ก็เพราะได้ว่า ผู้นำชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมในด้านด้านนันทนาการ อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์สามารถได้จัดให้วัดเป็นแหล่งรวบรวม เก็บรักษาและศึกษาค้นคว้าทางวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา พระสงฆ์สามารถได้จัดวัดให้เป็นสถานที่เรียนรู้แก่ผู้ใดเรียนรู้ทั้งคนในชุมชน และบุคคลอื่น ๆ และพระสงฆ์สามารถให้การสนับสนุนงบประมาณในการทำกิจกรรมร่วมกันของประชาชนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พระนิคม กตปญโญ (นำชม) เรื่อง "การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี" พบว่า การส่งเสริมหรือปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน ปัจจุบันทุกฝ่ายมุ่งไปที่

เยาวชนเป็นสำคัญ โดยผู้ที่ได้รับหน้าที่ และเป็นความหวังในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชน ได้แก่ บุคลากรทางศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสงฆ์ซึ่งเข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้ร่วมกับสถาบันการศึกษา ดังนั้นพระสงฆ์จึงต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพที่จะสามารถส่งเสริม ปลุกฝัง คุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนหรือผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเติบโตเป็น บุคลากรที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติได้ในอนาคต (พระนิคม กตปญโญ (นำชม), 2561)

สรุป

การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชนเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในชุมชนควรมีการสนับสนุนหรือรณรงค์ให้มีการปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ลูกหลานของตนและคนในครอบครัวต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นต้นแบบที่ดีทั้งความคิด คำพูดและการกระทำ การปลุกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม วัดจึงสามารถให้การอบรมโดยอ้อมได้ด้วยการตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้น โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ให้การอบรมช่วยผลักดันให้มีการนำวิชาศีลธรรมและจริยธรรมบรรจุลงไปหลักสูตรการเรียนทุกระดับ เพื่อปลุกฝังคุณธรรมที่เกิดขึ้นในตัวของนักเรียน คือ ความเป็นผู้มีระเบียบวินัย ความเป็นผู้ที่มีความเมตตากรุณา ความเป็นผู้ที่มีความขยันอดทน ซื่อสัตย์ และสถานศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้นิติธรรมประเพณีตนอยู่ในกรอบกฎหมาย จารีต ประเพณีและพระธรรมวินัยและยึดมั่นในความถูกต้องดีงามและเป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคมมีความซื่อสัตย์จริงใจและขยันอดทนต่อหน้าที่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พระสงฆ์ควรมีการการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้ประชาชนเข้าวัดทำบุญ ฟังธรรมในวันธรรมสวนะและวันสำคัญทางศาสนาให้เยอะกว่านี้ พระสงฆ์ควรช่วยรณรงค์ให้ประชาชน ลด ละ เลิก อบายมุข หันมา ประพฤติตนเป็นคนดี โดยเฉพาะสมาชิกในครอบครัว และควรทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็กที่พ่อแม่หมดความสามารถอบรมด้วยตนเองรวมทั้งอนุเคราะห์เด็กกำพร้าและสร้างโอกาสให้เด็กเหล่านี้มากยิ่งขึ้น

2. พระสงฆ์ควรเพิ่มการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองการปกครอง เช่น การให้ความรู้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่นักการเมืองควรยึดถือ ปฏิบัติและเพิ่มการปลุกฝังหลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในรูปแบบสื่อต่าง ๆ ไปยังนักการเมืองตั้งแต่ระดับท้องถิ่นให้มากขึ้น

3. ควรสร้างคุณค่าที่ดีในสังคมบนผืนแผ่นดินไทย การอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทยมีสังคมโดยรวมให้มีคุณภาพ ประกอบด้วย ความสมดุล ความพอดี ซึ่งสามารถสร้างคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วย คุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกพึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีต่อไป

4. พระสังฆาธิการร่วมกันกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเพื่อช่วยกันส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเยาวชน คนในชุมชน นักเรียนนักศึกษา และพระสังฆาธิการควรมีการส่งเสริมให้การจัดสอนธรรมศึกษาแก่นักเรียนและประชาชนในชุมชน ควรมีการจัดหาทุนการศึกษาให้เด็กนักเรียนในชุมชนที่ยากจนทุกระดับการศึกษา มอบหน้าที่ให้พระภิกษุและสามเณรในปกครองได้ช่วยกันดำรงตนเป็นศาสนทายาทที่ดีต่อไป

5. พระสังฆาธิการช่วยส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพสุจริต ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และได้ร่วมจัดธรรมรงค์ให้ประชาชนจัดกิจกรรมทางศาสนา และงานประเพณีต่าง ๆ อย่างประหยัด และช่วยกันนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปบูรณาการกับการประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุน เช่น กองทุนสัจจะออมทรัพย์หรือกองทุนอื่น ๆ

6. พระสังฆาธิการควรที่จะเสริมสร้างความร่วมมือกับสื่อมวลชนในการเผยแพร่กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไปสู่ประชาชน และการได้มีการเทศน์ทางวิทยุทางโทรทัศน์ การบรรยายธรรม การสนทนาธรรม การปาฐกถาธรรม พระสังฆาธิการประสานความร่วมมือกับสื่อมวลชนเผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาให้มากยิ่งขึ้น

7. พระสังฆาธิการมีการจัดให้วัดเป็นแหล่งรวบรวม เก็บรักษาและศึกษาค้นคว้าทางวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ และจัดวัดให้เป็นสถานที่เรียนรู้แก่ผู้ใดเรียนรู้ทั้งคนในชุมชน และบุคคลอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องความคิดเห็นของพระสังฆาธิการกับการเป็นผู้นำในการรณรงค์ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ควรศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุน จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของพระสังฆาธิการได้มีการให้ความรู้แก่พระสงฆ์ และประชาชนทั้งภายในและภายนอกวัดในอำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

จิรภา คำทา และสมบัติ วรินทรนุวัตร. (2559). การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น. Veridian E-Journal Silpakorn University, 9(2), 1962-1978.

- พระครูพิศาลจริยากร และสุชน ประวัติดี. (2562). จริยธรรม: ปัญหาพฤติกรรมและการจัดการในปัจจุบันของสังคมไทย. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 5(2), 131-145.
- พระเฉลิมชัย โชติโก (เปลี่ยนระดับ). (2560). การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มเมล็ดพันธุ์แห่งปัญญา. ใน สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระนิคม กตปถุญ (นำชม). (2561). การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์ อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไพโรจน์ สุจิตโต (เทพพิทักษ์). (2562). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมะลิ ชิตธมโม (ท้วมประเสริฐ). (2561). แนวทางการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 6. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง). (2561). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 5(3), 754-671.
- พระอนุสรณ์ จันทสาโร (อันทอง). (2560). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ในอำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิภาพร ทุนบาล. (2561). การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.